

Wspomnienie o prof. dr. hab. Włodzimierzu Żelawskim

Воспоминание о проф. докт. габ. Влодзимеже Желавском

Włodzimierz Żelawski, Prof. Dr. hab. Obituary

27 maja 1986 r. zmarł w Warszawie w wyniku tragicznego wypadku drogowego profesor zwyczajny dr hab. Włodzimierz Żelawski, kierownik Zakładu Fizjologii Roślin w Instytucie Biologii Roślin SGGW-AR w Warszawie. Na cmentarzu w Krakowie-Podgórzu Zmarłego żegnali zaskoczeni nieoczekiwaną śmiercią, pogrążeni w głębokiej żałobie członkowie rodziny, przedstawiciele akademii rolniczych i wydziałów leśnych Warszawy i Krakowa, towarzystw naukowych oraz przybyli z różnych stron kraju liczni przyjaciele i koledzy.

W. Żelawski urodził się 4 grudnia 1927 r. w Krakowie. Studia ukończył na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1951 r. Stopień doktora (kandydata nauk biologicznych) uzyskał na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Warszawskiego w 1957 r. na podstawie rozprawy pt. „Badania rocznej rytmiki rozwojowej rośliny drzewiastej ze szczególnym uwzględnieniem reakcji fotoperiodycznej siewek modrzewia europejskiego (*Larix europaea* D.C.)”. Habilitował się na Wydziale

Rolniczym SGGW w 1963 r. po przedstawieniu rozprawy pt. „O tzw. traumatogennym oddychaniu żywych elementów drewna”. Profesorem nadzwyczajnym został mianowany w 1971 r., a profesorem zwyczajnym — w 1978 r.

Pracę naukową rozpoczął w 1951 r. na stanowisku asystenta w Katedrze Hodowli Lasu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1954 r. pracował w SGGW — kolejno na stanowiskach od starszego asystenta do profesora zwyczajnego: w latach 1954—1970 w Katedrze Ogólnej Hodowli Lasu, w okresie od 1970 do 1975 r. w Instytucie Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa i Hodowli Lasu, od 1975 r. do chwili śmierci w Zakładzie Fizjologii Roślin Instytutu Biologii Roślin. W latach 1959—1961 był dodatkowo zatrudniony w Zakładzie Nasiennictwa Instytutu Badawczego Leśnictwa, a w latach 1971 i 1972 był związany z Instytutem Ochrony Środowiska Polskiej Akademii Nauk w Zabrzu. Wielokrotnie przebywał na stażu naukowym w Kanadzie, USA, ZSRR, NRD i Szwecji. W latach 1970—1972 był prodziekanem Wydziału Leśnego, a w okresie od 1974 do 1978 r. kierownikiem Studium Podyplomowego Produkcyjności Lasu.

Specjalizował się w dziedzinie fizjologii roślin, rozwijając badania w zakresie reakcji fotoperiodycznej siewek drzew leśnych, fizjologii funkcjonowania żywych elementów drewna oraz produktywności fotosyntetycznej rośliny i matematycznego modelowania procesów wzrostu. Opublikował ponad 60 prac naukowych, przeważnie poświęconych fizjologii sosny zwyczajnej. Przykładowe publikacje to: „Zarys fizjologii sosny zwyczajnej” (współautor i redaktor, Warszawa—Poznań: PWN 1967, wydanie angielskie w 1976 r.); „Photosynthesis, respiration and dry matter production” (rozdział w książce „Modern Methods in Forest Genetics”, Ed. J.P. Miksche, Springer Verlag 1976), „Vegetative growth in plants: A dynamic model” (*Physiologia Plantarum* 1984 T. 62). Był także autorem artykułów publikowanych na łamach „Sylwana”, przy czym ostatnie z tych publikacji ukazały się już po jego śmierci („O teorii wzrostu rośliny i niektórych zagadnieniach szkółkarstwa”, część I i II w „Sylwanie” nr 4/1986 i 5/1986).

Był członkiem m.in. Polskiego Towarzystwa Botanicznego, a także Kanadyjskiego Towarzystwa Fizjologów Roślin, Komitetu Fizjologii, Genetyki i Hodowli Roślin PAN, Komitetu Nauk Leśnych PAN, redaktorem czasopisma „Acta Physiologiae Plantarum”, członkiem Rady Naukowej Zakładu Fizjologii Roślin PAN.

W 1975 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Profesor W. Żelawski poświęcił większość spośród 35 lat swojej aktywnej pracy zawodowej Wydziałowi Leśnemu SGGW-AR. Był wysoko cenionym na arenie międzynarodowej uczonym, reprezentował polskie nauki leśne w wielu zagranicznych ośrodkach naukowych i na licznych kongresach, był twórcą nowej dyscypliny dydaktycznej: fizjologia roślin drzewiastych, prodziekanem, kierownikiem studiów podyplomowych oraz członkiem wielu komisji uczelnianych i wydziałowych. Po spowodowanym względami organizacyjnymi przeniesieniu się do Instytutu Biologii Roślin SGGW-AR nadal prowadził na Wydziale Leśnym SGGW-AR wszystkie zajęcia dydaktyczne swojej specjalności oraz nadal utrzymywał

stały kontakt z Wydziałem i jego pracownikami. Profesor W. Żelawski przyczynił się wydatnie do rozwoju Wydziału Leśnego SGGW-AR.

Prof. Żelawski był nie tylko pracownikiem nauki o międzynarodowym autorytecie. Był zarazem wielostronnie, także artystycznie utalentowanym, wspaniałym człowiekiem o szerokich horyzontach myślowych i wysokim poziomie etyczno-moralnym. Odważnie występował przeciwko wszelkim przejawom zła i nieprawości. Był niezawodnym przyjacielem i kolegą oraz patriotą z dumą podkreślającym swój udział w konspiracji w latach II wojny światowej. Profesor zw. dr hab. W. Żelawski odszedł w pełni sił twórczych, pozostawiając po sobie nie tylko dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny, ale również głęboki ból w sercach i trwałą ślad w pamięci wszystkich, którzy Go znali lub z nim współpracowali.

Tadeusz Marszałek